

Značilnosti slovenskega trga dela, demografski trendi in predvidevanja ter izzivi za družbo, sisteme, gospodarstvo in upravljanje s kadri

Konferenca o razvoju kadrov 'Skupaj nad izzive jutrišnjega dne'

Laško, 24. 5. 2017

Peter Pogačar, državni sekretar

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

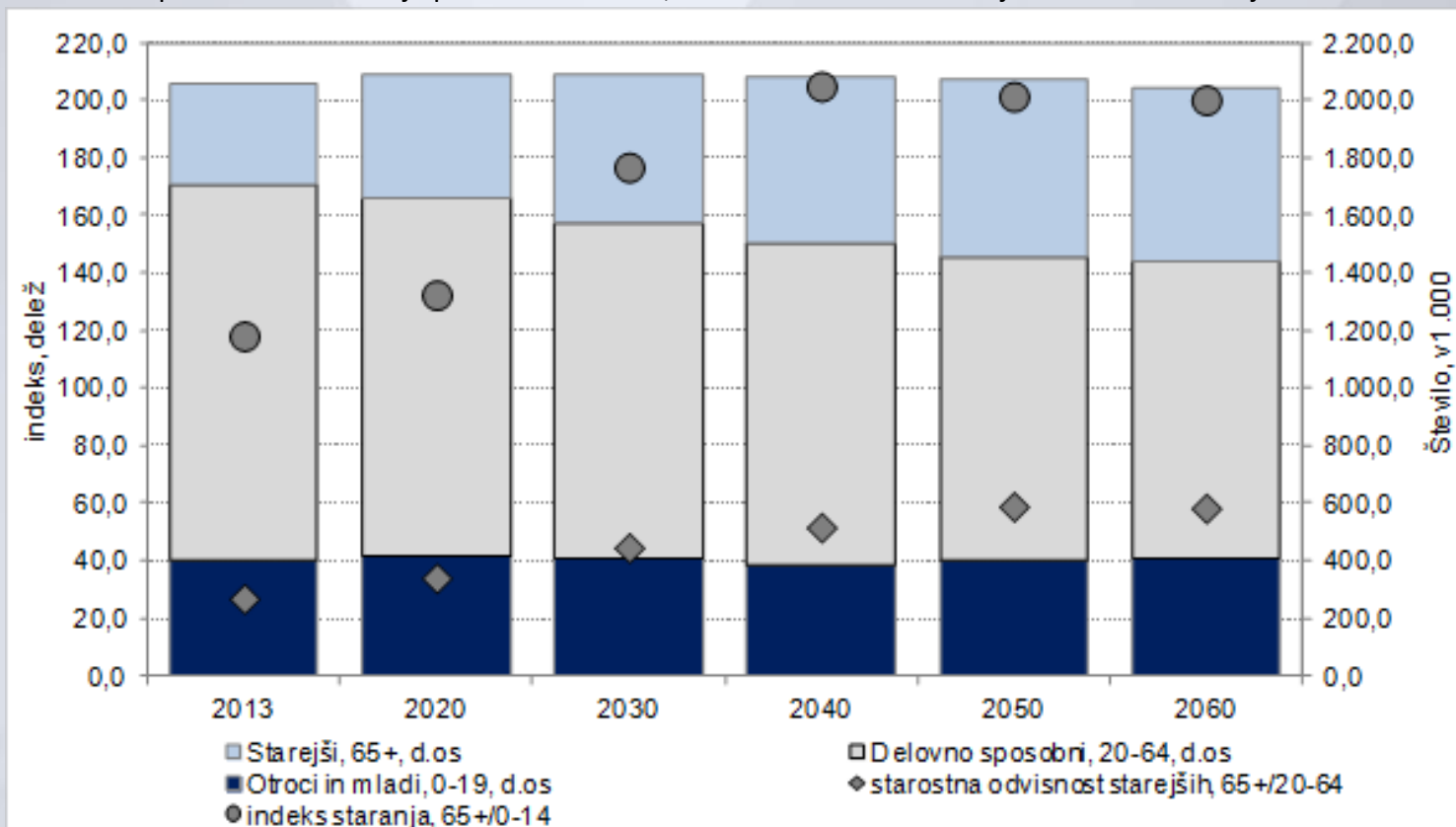


EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST



STRUKTURA PREBIVALCEV SLOVENIJE

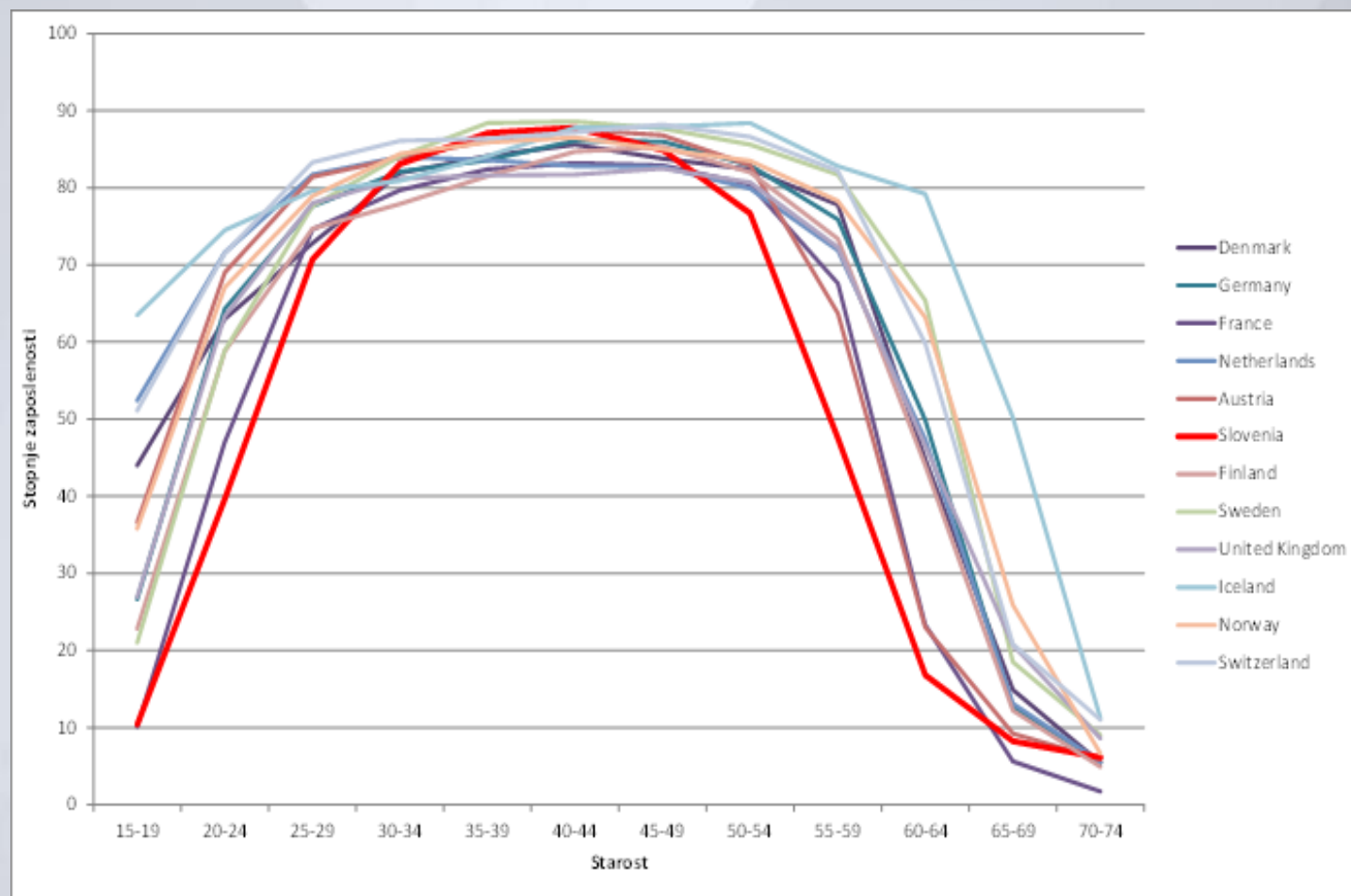
Struktura prebivalcev Slovenije po EUROPOP2013, starostna odvisnost starejših in indeks staranja



Vir: EUROPOP2013



PRIMERJAVA STOPENJ DELOVNE AKTIVNOSTI V SLOVENIJI Z IZBRANIMI DRŽAVAMI EU IN ISLANDIJO; 2013





BISTVENA IZHODIŠČA ZA „STAREJŠI IN TRG DELA V SLOVENIJI“

Nizka stopnja
delovne
aktivnosti
starejših

Pričakovana
demografska
gibanja

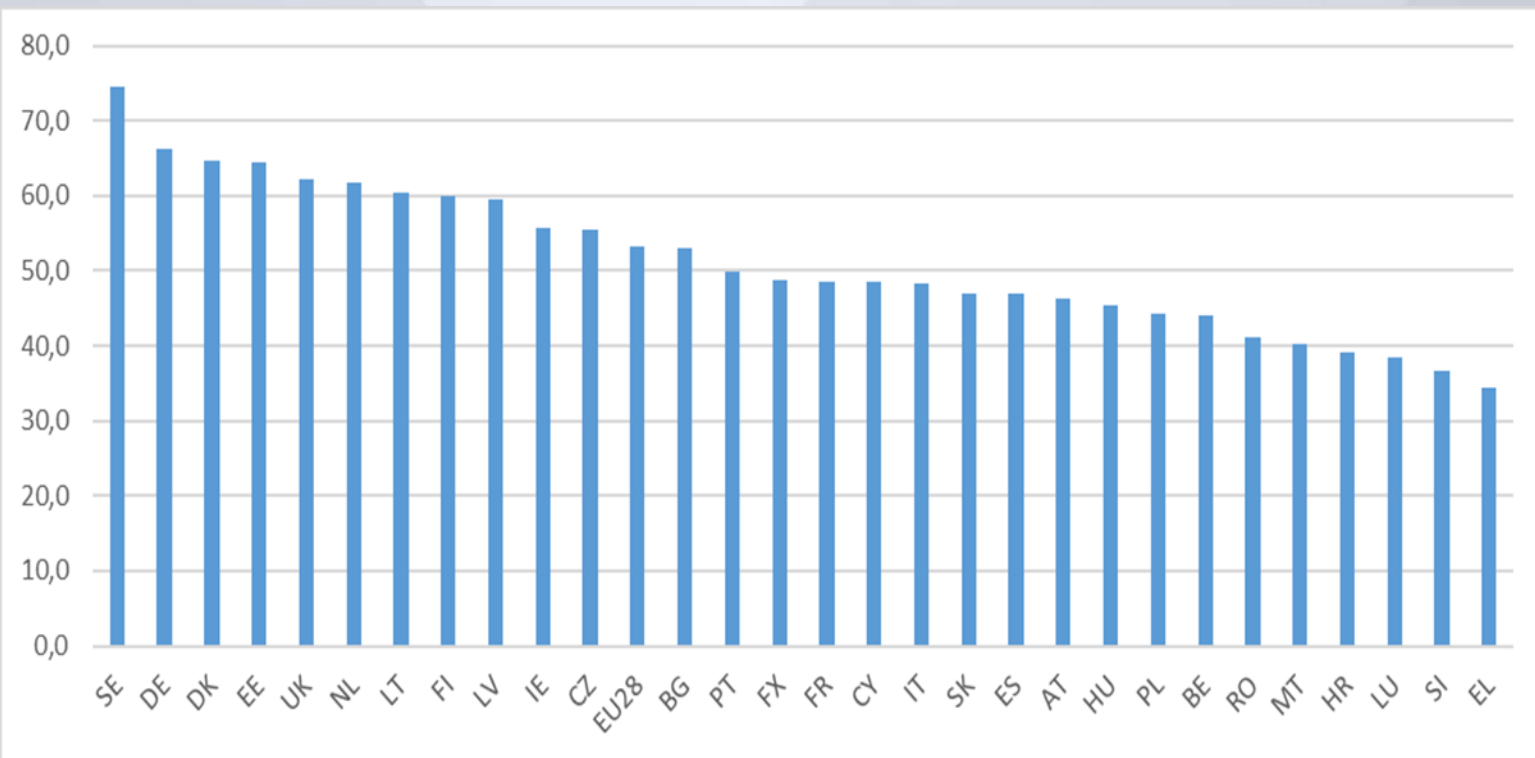
Pričakovana
gibanja izdatkov
za sisteme
socialne zaščite

Dokument je komplementaren ukrepom iz Bele
knjige o pokojninah



DELOVNA AKTIVNOST STAREJŠIH

Stopnja delovne aktivnosti v EU28, 55-64 let, v % (2015)

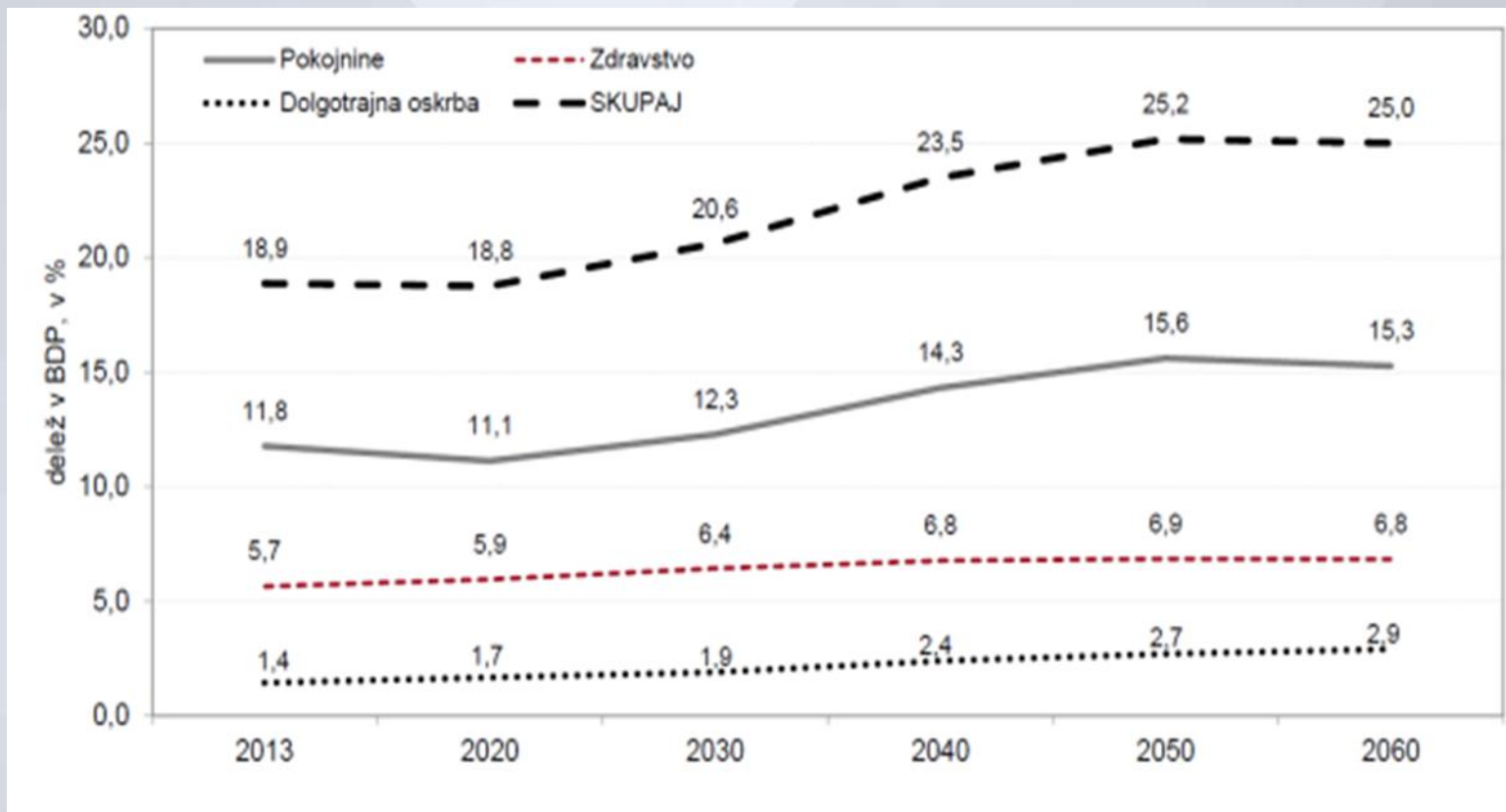


Vir: EUROSTAT



JAVNI IZDATKI ZA SISTEME SOCIALNE ZAŠČITE

Dolgoročne projekcije javnih izdatkov za sisteme socialne zaščite, osnovni scenarij, Slovenija





Vzroki za nizko delovno aktivnost starejših

Izključno nizka upokojitvena starost v preteklosti?

Vzroki tudi na trgu dela:

- *Brezposelnost starejših*
- *Zavod za zaposlovanje kot most do upokojitve*
- *Upokojitev ob prvih pogojih*
- *Percepcija starejšega delavca*



CILJI PREDLAGANIH UKREPOV

Zagotoviti višjo stopnjo delovne aktivnosti starejših

Omogočiti/spodbuditi
daljše ostajanje v
zaposlitvi

Ohranjati/izboljšati
zaposljivost starejših

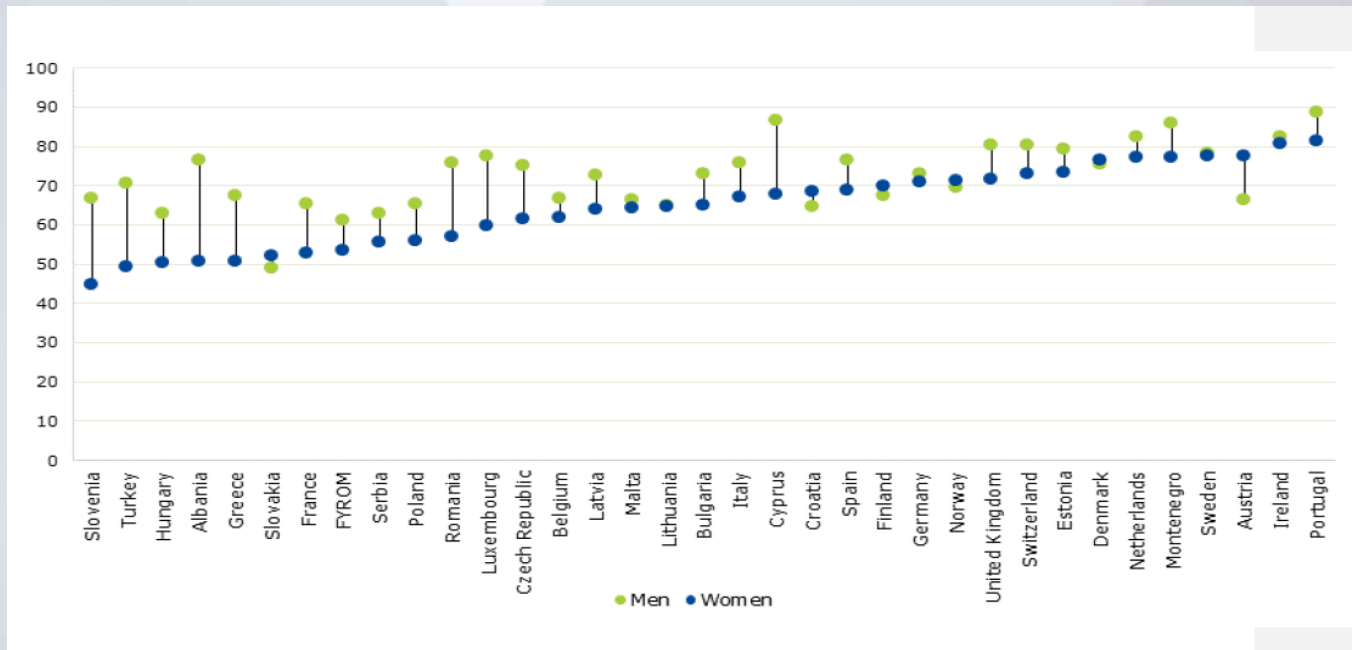
**OHRANITI
STAREJŠE V
ZAPOSLOTVI**



IZZIVI IN PREDLAGANI UKREPI

1. vzpostaviti zdravo delovno okolje za vse generacije

Delež anketiranih, starejših od 55 let, ki bi svoje delo lahko opravljali do 60. leta starosti, po državah in po spolu, 2015



Vir: Eurofound (2015) .



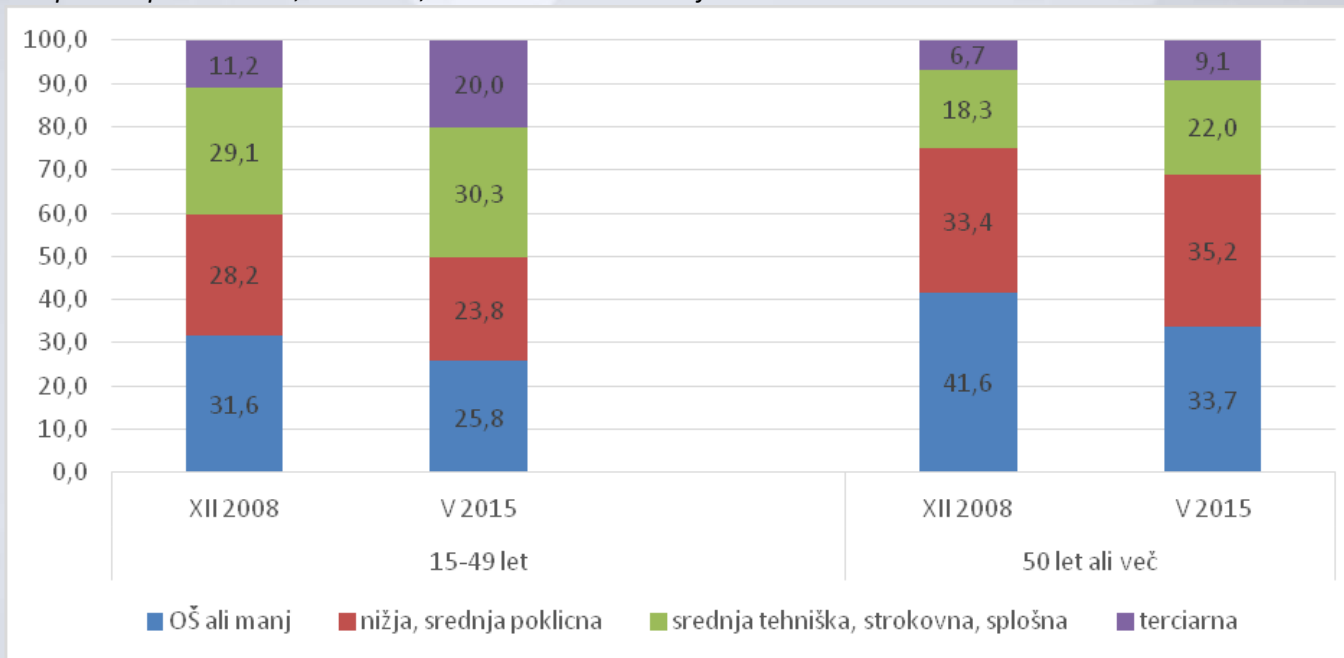
- Nova **Strategija na področju varnosti in zdravja pri delu** v Sloveniji
- **Tripartitni dogovori o kakovostnih delovnih mestih in upravljanju s človeškimi viri** v kontekstu staranja prebivalstva
- **Podpora manjšim delodajalcem** pri izvajanju programov promocije zdravja na delovnem mestu pri manjših delodajalcih
- Izdelava **novih spletnih orodij za izdelavo izjave o varnosti z oceno tveganja (OiRA)** po dejavnostih, prilagojenih predvsem malim in srednjim podjetjem
- Preučitev možnosti za izdelavo spletnega orodja za izračun stroškov in koristi vlaganja v VZD na ravni podjetja
- Uvedba **spodbud delodajalcem** za vlaganje v zdravje in usposabljanje delavcev (npr. davčne olajšave, ipd.)
- Sprejem **podzakonskih aktov** (vključno s Pravilnikom o poklicnih boleznih) za celovito izvajanje ZVZD-1



IZZIVI IN PREDLAGANI UKREPI

2. krepiti izobraževanje in vseživljenjsko učenje

Brezposelni po izobrazbi, delež v %, december 2008 in maj 2015





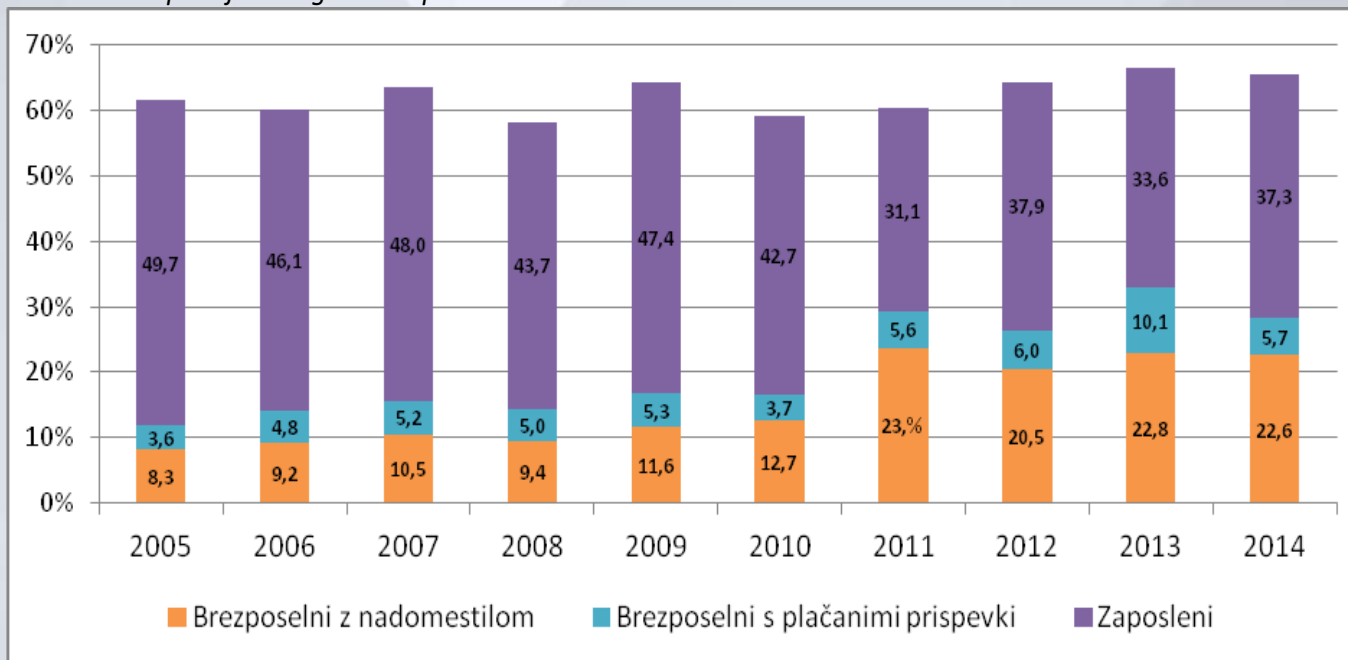
- **Tripartitni dogovor o spodbujanju vseživljenjskega učenja**
- Razmislek o spremenjeni **dohodninski obravnavi izobraževanja**
- Razmislek o **skladih za izobraževanje** na ravni vseh panog
- Preučiti možnost **zagotavljanja izobraževanje in usposabljanje vsakemu delavcu** ter preučiti možnost uvedbe obveznega usposabljanja oz vavčerjev za izobraževanje
- Spodbujati izvajanje **brezplačnih izobraževalnih programov** v neformalnem izobraževanju v javnem interesu za skupine oseb, ki se redkeje vključujejo v izobraževanje
- Zagotoviti **enakomernejši razvoj mreže izobraževalnih ustanov** za neformalno izobraževanje v vseh regijah in s tem povečati krajevno dostopnost do ponudbe izobraževalnih programov.
- **Izboljšati dostop do informacij o možnostih izobraževanja** skupinam, ki se redkeje vključujejo v izobraževanje



IZZIVI IN PREDLAGANI UKREPI

3. daljše ostajanje starejših na trgu dela

Delež novih upokojencev glede na predhodni status



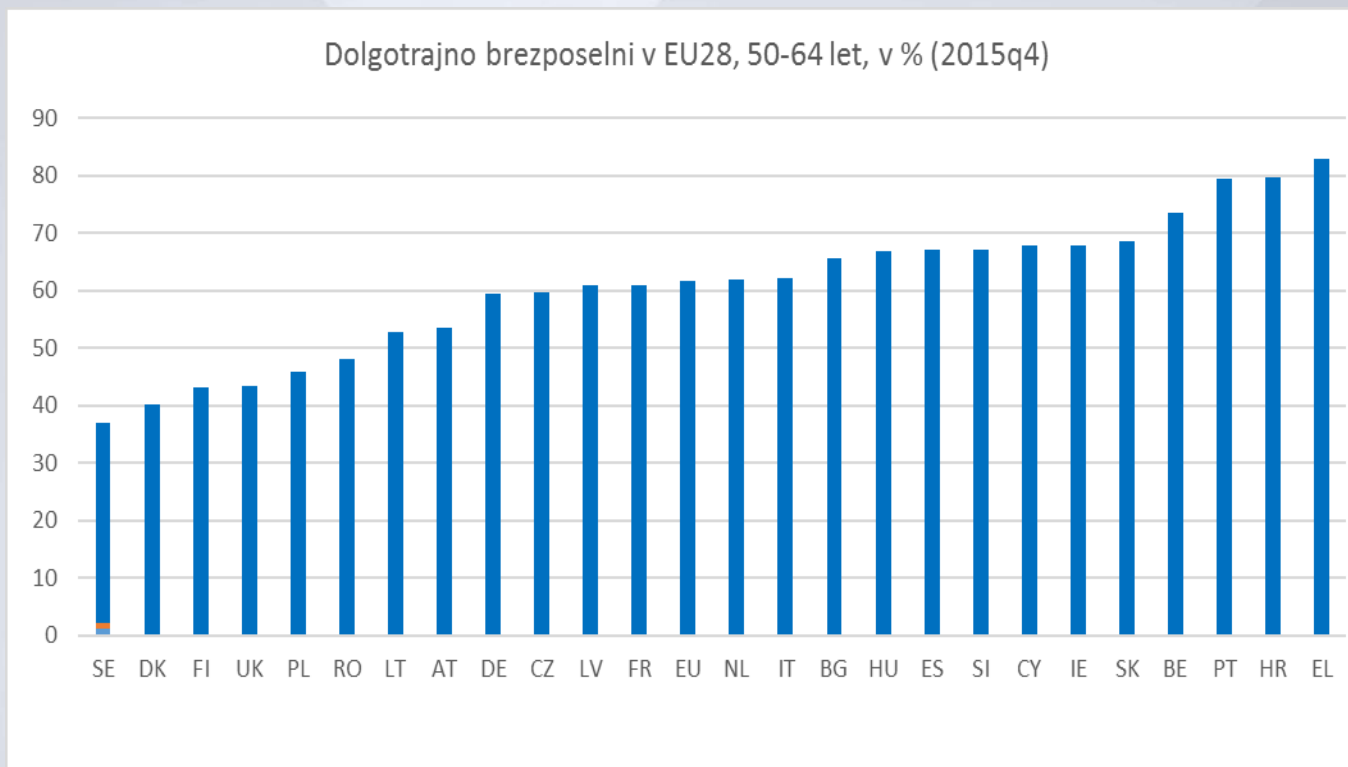


- Zagotoviti **posebno pravno varstvo** pred odpovedjo tudi starejšim delavcem, ki jim je zagotovljena pravica do DN do izpolnitve pogojev za starostno pokojnine
- Podrobnejša **preučitev institutov, ki predstavljajo pozitivno diskriminacijo starejših** v primerjavi z ostalimi delovno aktivnimi
- **Delno oprostitev plačila prispevkov za delodajalce** bi bilo primerno **ciljno omejiti** na tiste, pri katerih obstaja večja verjetnost za izgubo zaposlitve
- **Ustreznejše spodbude delavcem** za ostajanje v zaposlitvi v okviru pokojninskega sistema (bonusi/malusi)
- Pregled in prilagoditev obstoječega oz. vzpostavitev novega sistema **poklicne (in zaposlitvene) rehabilitacije**, katerega cilj bo čimprejšnja ponovna vključitev na trg dela (potrebna večja povezanost z deficitarnimi poklici in večja zunanja podpora delodajalcem in ozaveščanje,...)



IZZIVI IN PREDLAGANI UKREPI

4. prehodi starejših v in iz brezposelnosti



Vir: EUROSTAT



- **Prilagoditev starostnega pogoja za ponovno upravičenost do DN** na podlagi celotnega obdobja zavarovanja
- Postopnejše povečevanje pravice do DN glede na zavarovalno dobo ter postopno **skrajšanje najdaljšega prejemanja DN** (npr. iz 25 mesecev na 20 mesecev).
- Preučitev učinka sedanjega sistema nadomestil za brezposelnost, sistema socialnih transferjev in davčnega sistema oz. **možnosti za zmanjšanje pasti brezposelnosti in neaktivnosti** z namenom učinkovitejše aktivacije iskalcev zaposlitve)
- Pilotni program, ki bi težje zaposljivim ob relativno hitrem prehodu v zaposlitev omogočil t.i. **»in-work benefit«**
- Prenova sistema sankcioniranja prejemnikov DN (**postopnost uvedbe sankcij**) ter razmislek o morebitni redefiniciji **»primernega«** delovnega mesta.
- Učinkovitejše ukrepanje v primerih prijave v evidenco BO kadar gre *de facto* za sporazumno prenehanje pogodbe o zaposlitvi z namenom ohranitve pravice do DN
- Analiza **učinka plačevanja prispevka PIZ brezposelnim osebam** pred upokojitvijo.
- Z namenom zagotavljanja višjih pokojnin **okrepiti predvsem ukrepe, ki spodbujajo ostajanje v zaposlitvi**

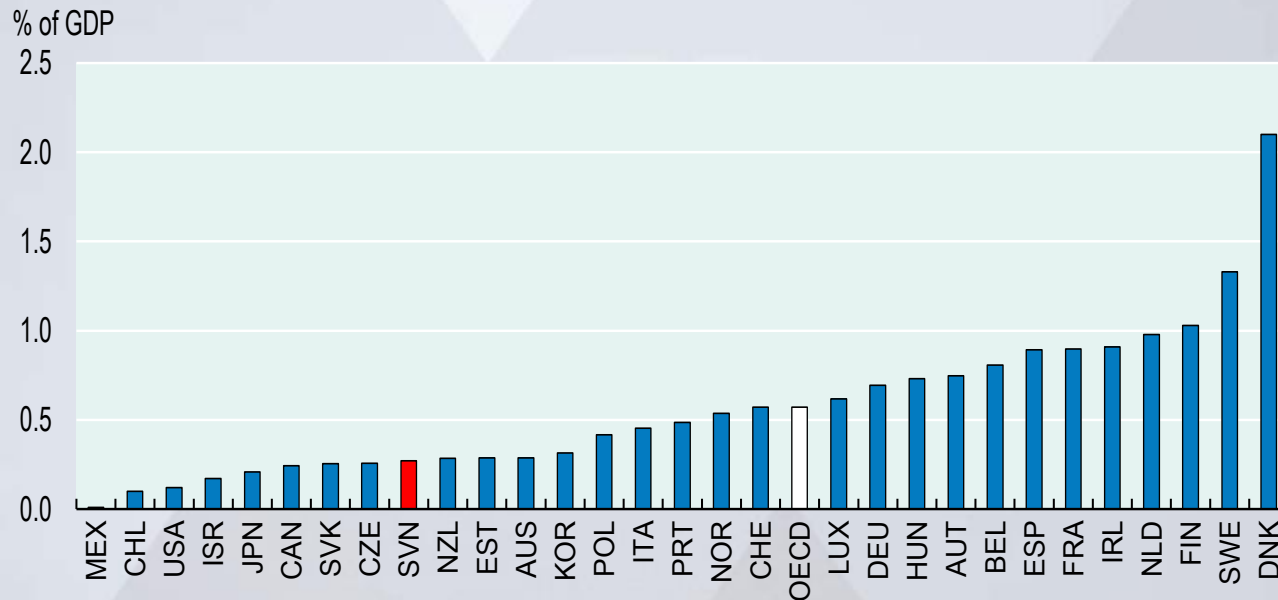


IZZIVI IN PREDLAGANI UKREPI

5. vključevanje starejših v ukrepe trga dela in APZ

Javni izdatki za programe aktivne politike zaposlovanja, 2012 ali zadnji razpoložljivi podatki

Public expenditure on active labour market programmes, 2012 or latest data available





- **Vzpostavitev sistema socialne aktivacije** in izvajanje programov, ki bodo ciljno usmerjeni na starejše (50+) brezposelne glede na njihove potrebe in stopnjo zaposljivosti s ciljem ponovne vključitve na trg dela (odprti trg, socialna podjetja, zaščitene oblike zaposlitve)
- Priprava **protokola o sodelovanju med CSD in ZRSZ** pri obravnavi skupnih strank
- Uvedba **dodatne spodbude za aktivne prejemnike DSP**
- Uvedbo **nižjih izhodiščnih sankcij in postopnosti povečevanja sankcij za aktivne prejemnike DSP**



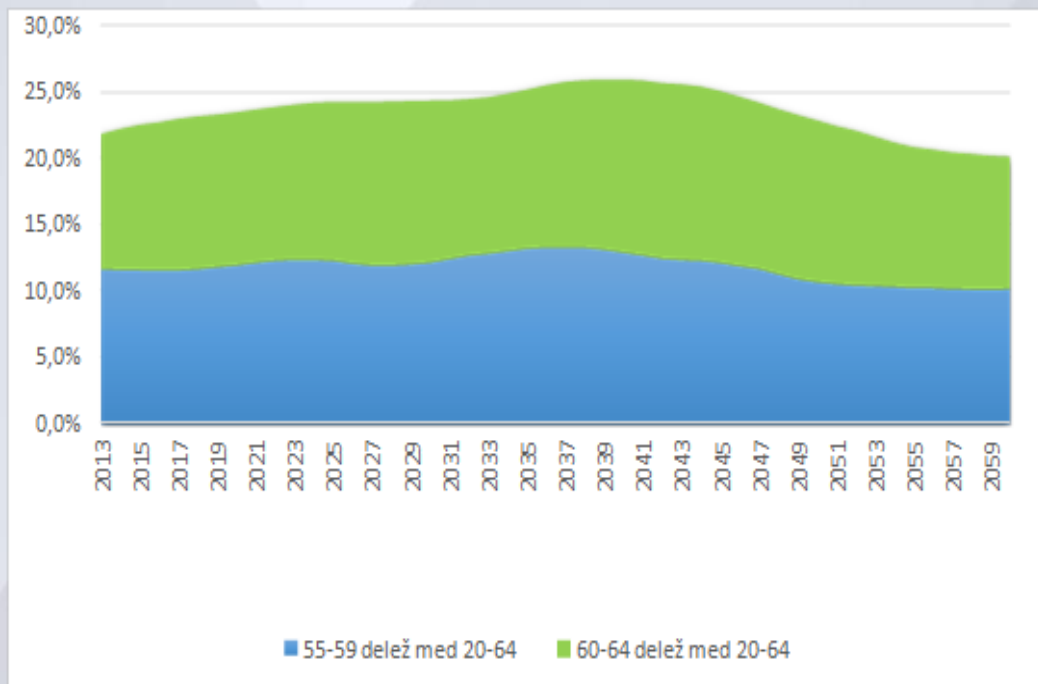
- Zagotoviti ustrezno usposobljenost in zadostno število svetovalcev na ZRSZ ter uvedba sprejem posebnega protokola za **individualno delo s starejšimi brezposelnimi**
- **obvezna prijava v evidenco iskalcev zaposlitve ter v ukrepe APZ in storitve trga dela že v času odpovednega roka**
- Uvedba **systema profiliranja brezposelnih oseb** za standardiziranje dela z določenimi skupinami brezposelnih z vidika pogostosti svetovanja in vključevanja v APZ
- Zagotoviti učinkovito **sodelovanje med ZRSZ in CSD** pri delu s skupnimi strankami (formalizacija sodelovanja, povezava informacijskih sistemov, skupna usposabljanja,...)
- Okrepitev **sodelovanja med ZPIZ in ZRSZ pri izvajanju poklicne in zaposlitvene rehabilitacije** ter skupnih aktivnosti za **ozaveščanje delodajalcev**
- Uskladitev in izboljšanje delovanja različnih **institucij na področju varnosti in zdravja pri delu** (MZ, MDDSZ, ZZZS, ZPIZ, NIJZ, KIMDPŠ, ZRSZ, socialnih partnerjev, ...)



IZZIVI IN PREDLAGANI UKREPI

8. ozaveščenost in informiranost vseh deležnikov na trgu dela

Delež starih med 55 in 64 let med delovno sposobnim prebivalstvom





Ozaveščenost in informiranost vseh deležnikov na trgu dela

- Ukrepi za **spreminjanje odnosa delodajalcev ter širše javnosti do starejših oseb** in seznanjanje javnosti o pomenu aktivnega in zdravega staranja (program Aktivno staranje, ki med drugim predvideva krepitev kompetenc vodilnih in odgovornih za razvoj kadrov za upravljanje z generacijsko raznoliko delovno silo, sofinanciran razvoj kariere starejših zaposlenih v podjetjih, izmenjavo dobrih praks,...)
- Ob upoštevanju podatkov o aktivnosti po upokojitvi in razlogih za upokojitev je potrebno ozaveščati javnost in spreminjati percepcije tako delavcev kot delodajalcev glede trajanja delovne aktivnosti starejših.



IZZIVI IN PREDLAGANI UKREPI

7. institucionalni okvir delovanja trga dela





DOKUMENT : STAREJSI IN TRG DELA

- Analizira vzroke
- Predlagani ukrepi predstavljajo celostni pristop
- Posegajo na več različnih področij
- Vrsta ukrepov, ki bodo dali rezultate samo, če bodo vsaj v večjem delu implementirani hkrati

Rezultati ne bodo vidni čez noč.



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE
ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Hvala za pozornost!

Peter POGAČAR